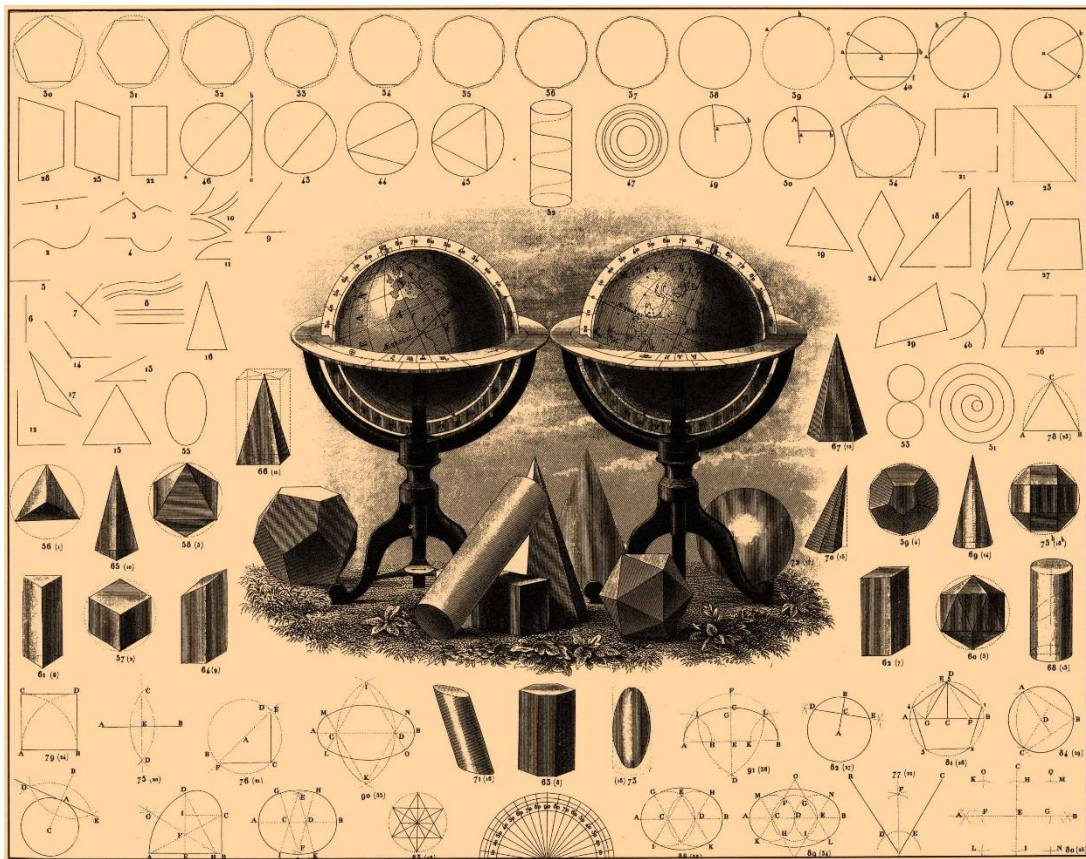

Vetenskapsteori och metod

- EN STUDIEHANDBOK -

Innehåll

1. Problemformulering, syfte och frågeställning.....	3
1.1 Problemformulering och syfte	3
1.2 Frågeställning	4
2. Hypotes och teori.....	5
2.1 Hypotes.....	5
2.2 Teori	5
2.3 Teoritraktioner.....	6
2.4 Att utvärdera teorier.....	7
3. Metod, operationalisering och analysverktyg.....	8
3.1 Metod	8
4. Hantering av empirin: hänvisningar och källor	11
4.1 Hänvisningar	11
4.2 Källor och källhänvisningar	12
4.2.1 Källhänvisningar enligt Oxfordsystemet.....	13
4.2.2 Källhänvisningar enligt Harvardsystemet	13
4.2.3 Källförteckningen	14
5. Källförteckning.....	16

1. Problemformulering, syfte och frågeställning

Det centrala för forskaren måste vara att inom ramen för sitt ämnes centrala problematiker utforma ett vetenskapligt problem och visa på vilket sätt den egna forskningen kan lägga ett strå till den tidigare höga stacken.¹

Ulf Bjereld, Maria Demker & Jonas Hinnfors

1.1 Problemformulering och syfte

Varför ska man egentligen ägna sig åt vetenskapligt arbete? För att skapa ny kunskap kring hur människan och samhället fungerar! Allt vetenskapligt arbete börjar med en problemformulering. Den första frågan du behöver ställa dig blir därför: ”Vad är det egentligen jag vill ta reda på och varför?”. När du skapar din problemformulering förväntas du också beskriva varför just ditt valda område är intressant eller värdefullt att undersöka. Försöker det fylla en blind fläck eller lucka i forskningen? Den typen av motiveringar brukar kallas *inomvetenskapliga motiveringar*. Försöker den ge svar på aktuella samhällsfrågor eller pröva gammal forskning mot ett nytt fenomen? Är frågan av intresse för den allmänna debatten? Motiveringar som hänvisar till händelser eller skeenden i samtiden brukar kallas *utomvetenskapliga motiveringar*. En bra problemformulering och ett bra syfte grundar sig ofta i både inomvetenskapliga och utomvetenskapliga motiveringar. Din problemformulering tar konkret form genom den så kallade *frågeställningen*. Mer om det i nästa avsnitt!

Som författare måste du kunna svara på frågan: Varför skriver jag den här uppsatsen? Svaret kanske är att du tycker det är roligt eller att du måste eftersom det är ett kurs-PM, men det är inte den typen av svar som den som skall ta del av din forskning är intresserad av. Det du skall svara på är på vilket sätt din uppsats ger oss värdefull kunskap.²

Stefan Olsson

¹ Bjereld, Ulf, Demker, Maria, Hinnfors, Jonas (2009). *Varför Vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. Lund: Studentlitteratur, s. 21.

² Olsson, Stefan (2002). Ett PM om ett PM: kort introduktion för nybörjare till hur man författar ett akademiskt PM [pdf]. *Uppsala Universitet, studentportalen*. <https://studentportalen.uu.se/uusp-filearea-tool/download.action?nodeId=75229&toolAttachmentId=35012>. Hämtad 2017-06-16.

1.2 Frågeställning

Det är din frågeställning som styr hela undersökningen. Genom att formulera frågeställningen utesluter man vissa frågor, man **avgränsar** sin undersökning och det blir tydligt för både dig och läsaren vad som ska undersökas/mätas.

En bra frågeställning bör formuleras som en eller flera frågor med frågeord som *hur, varför, på vilket sätt?* Man bör vid formuleringen av sin frågeställning undvika frågeorden *när* och *vad*. De leder till att frågeställningen blir *beskrivande* och inte *analyserande*. En vetenskaplig studie ska alltid uppmuntra till analys och ett självständigt bidrag. Det är aldrig särskilt intressant att konstatera något som vi redan har svaren på.

En frågeställning ska också vara **specifik**, riktad mot just det du vill undersöka. Den får alltså **inte vara för stor eller generell**. Ställ dig själv frågan: Går frågeställningen överhuvudtaget att besvara? Är den rimlig? Du besparar dig själv mycket arbete om du formulerar en genomförbar frågeställning redan från början, så tänk igenom formuleringen noga innan du sätter igång. Vidare bör du ställa dig själv följande frågor när du formulerar frågeställningen:

- *Hur ser din tidsplan ut? Räcker tiden för att besvara din frågeställning eller måste du korta ned den ytterligare?*
- *Hur mycket utrymme har du för din studie? Räcker studiens sidomfång för att besvara din frågeställning?*
- *Finns det material nog för att besvara frågan? Går materialet att få tag i? Finns det på rätt språk?*

Figur 1. Att formulera en frågeställning.

Att formulera en frågeställning - exempelfrågeställningar

Exempel 1: *Är Sverige segregerat?*

Exempel 2: *Hur stor är segregationen mellan stadsdelarna Biskopsgården och Askim i Göteborg sett till andel inrikesfödda/ utlandsfödda, inkomstnivå, sysselsättningsnivå och utbildningsnivå?*

Vad skiljer ovanstående frågeställningar från varandra?

2. Hypotes och teori

2.1 Hypotes

En hypotes är ett påstående som har karaktären av en gissning eller antagande. Vi kan aldrig vara helt säkra på att hypotesen är sann. Vanligtvis säger hypotesen mycket mer än vad vi har täckning för genom observationer.³

Nils Gilje & Harald Grimen

All vetenskaplig forskning bygger i regel på att forskaren ställer upp en så kallad *hypotes* som sedan testas eller prövas på något sätt, detta kallas *hypotesprövning*. En hypotes är kort sagt en gissning eller ett osäkert antagande. Genom att vetenskapligt undersöka huruvida hypotesen stämde eller inte kan forskningen föras framåt. Hypotesen hänger således tydligt ihop med din problemformulering eller frågeställning. Med hjälp av dessa försöker du pröva huruvida din hypotes stämde eller inte och med hjälp av vilka belägg/bevis vi kan se kring detta.

2.2 Teori

Teorier är alltså de olika system av antaganden och påståenden som används för att förklara hur olika förhållanden och mönster i vår omgivning har uppkommit, vad de betyder och med vilka konsekvenser.⁴

Simon Lindgren

Vad är en teori? Ordet teori kan härledas ur det grekiska ordet *theoría* som betyder *åskådande* eller *betraktande*. Man kan alltså förstå teorier som en slags lins eller tolkningsram vi använder för att försöka förstå människor och samhällen. Med Simon Lindgrens formulering kan samhällsteorier sägas vara ”det samhällsforskare använder när vi förklarar händelser och handlingar”.⁵ Teorierna försöker ofta säga något om framtiden, eller vad vi kan förvänta oss av framtiden när vi ser tillbaka på äldre mönster och tendenser. Det kan exempelvis handla om ”demokratiseringsteori” som försöker förklara varför vissa länder blir demokratier medan andra inte blir det, eller vilka samhälleliga förutsättningar som krävs för att demokratin ska få fäste i ett land. Demokratiseringsteorin bygger då på den samlade forskningen om hur demokratin historia sett

³ Gilje, Nils, Grimen, Harald (2004). *Samhällsvetenskapernas Förutsättningar*. Göteborg: Daidalos, s. 29.

⁴ Lindgren, Simon (2007). *Sociologi 2.0: Samhällsteori och samtidskultur*. Malmö: Gleerups, s. 12.

⁵ Lindgren, s. 11.

ut i olika delar av världen och försöker förklara detta. Ett annat exempel är genusteorin som försöker förklara hur det sociala könet (könsidentitet/könsuttryck) skapas. Den försöker då förklara hur femininitets- och maskulinitetskulturer formas och vilka egenskaper som kommit att förknippas med ”tjejer” respektive ”killar”.

En teori kan alltså sägas vara ”en grupp antaganden eller påståenden som förklarar företeelser av något slag och systematiserar vår kunskap om den”.⁶ Ibland hör man i vardagligt tal ”Jag har en teori...”. Ofta rör det sig då om gissningar eller känslan av att saker är på ett visst sätt. Den typen av vardagliga teorier är inte detsamma som vetenskapliga teorier. Vetenskapliga teorier är underbyggda, det vill säga testade genom experiment eller observationer! Här blir det viktigt att skilja mellan vardaglig och vetenskaplig teori!

Ibland talas det också om *teoretiska modeller*. Modeller kan sägas vara generaliseringar eller förenklingar av verkligheten – exempelvis kartor, skalor eller flödesscheman. Modellerna bygger i regel på teorier och är ett försök att illustrera en teori. Analysmodeller kan sägas vara ett hjälpmedel för att strukturera upp en analys, exempelvis kausalanalysmodellen. Den typen av modeller kommer beröras mer utförligt i nästa avsnitt.

2.3 Teoritraditioner

Teorier har till viss del påverkats av olika ideologier. Ett annat ord för detta är *normativ vetenskap* (vetenskapen bär på vissa värderingar kring vad samhället och människan är). I huvudsak brukar man skilja mellan två olika teoritraditioner: (a) *konsensustraditionen* (liberal teoritradition) och (b) *konfliktraditionen* (socialistisk teoritradition).

Konsensustraditionen bygger i regel på antaganden och intressen som ligger nära den liberala ideologin. Ett annat namn för denna tradition är därför också *liberal teoritradition*. Generellt kan man säga att konsensustraditionen tenderar att fokusera på *individen* och dennes handlande. Vidare lägger konsensustraditionen ofta stor vikt vid *frihet, fri- och rättigheter*, samt *samarbeten och dialog* och söker därför ofta förklaringar till samhällsproblem i dessa områden. Exempel på teorier som kan kopplas till konsensustraditionen är *moderniseringsteorin*, *liberal konfliktteori* och Immanuel Kants berömda teori om den *demokratiska freden*.

Konfliktraditionen ligger istället närmre den *socialistiska ideologin*. Generellt fokuserar den istället på *strukturer, mönster* och *materiella villkor* i samhället och försöker hitta sina förklaringar i dessa. Många gånger ifrågasätter den också vad den brukar kalla ”den liberala världsbilden” (en idé om att liberalismens principer tas för givna). Inom konfliktraditionen tänker man att samhällsstrukturen består av en rad *intresse motsättningar* mellan olika grupper. Det kan exempelvis röra sig om motsättningar kopplat till *klass, genus* eller *etnicitet*. Motsättningarna medför enligt konfliktraditionen att människor ges olika förutsättningar i samhället. Den marxistiska *beroendeteorin* (*beroendeskolan*), *postkolonial teori* och *genusteori* är typexempel på konfliktteorier.

⁶ Prawitz, Dag (u.å.), Teori. *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/teori>. Hämtad 2017-06-16.

2.4 Att utvärdera teorier

Det är inte bara intressant att genomföra undersökningar med hjälp av teorierna som en slags tolkningsramar. Många gånger vill man också ”pröva” teorierna på ett nytt material eller ett nytt fall. Det blir i sådana sammanhang intressant att fundera över om teorin är bra eller inte. Du vill helt enkelt dra slutsatser om *teorins styrkor och svagheter*. Nedan finner du ett antal kriterier som kan vara värda att fundera över vid utvärderingen av teorier.

Figur 2. Hur kan teories styrkor och svagheter utvärderas?

Hur kan teories styrkor och svagheter utvärderas?

1. **Är teorin giltig?** *Finns det många fall eller exempel som visar på att teorin stämmer? Kan vi se ett sådant mönster? Finns det några undantag från teorin? Är undantagen enstaka eller kan man tala om flera exempel som talar mot teorins giltighet?*
2. **Är teorin aktuell?** *Går teorin att använda för att förstå samhällsfrågor idag eller uttalar den sig om en annan tid/plats där det råder andra förhållanden? Är den färgad av sin samtid? Kan teorin trots detta anpassas till nutida samhällsförhållanden och då vara användbar?*
3. **Är teorin heltäckande?** *Tar teorin hänsyn till de viktigaste faktorerna i det fall den prövas på? Eller betonar den framförallt vissa faktorer/aspekter? Överbetonar teorin vissa faktorer på bekostnad av andra?*
4. **Leder teorin till positiva eller negativa konsekvenser?** *Leder teorins synsätt till att ett visst synsätt rotas som kan få konsekvenser för forskare, politiker och andra? Exempelvis att man börjar fokusera för mycket på vissa företeelser i samhället eller att man börjar se en viss grupp som särskilt problematisk?*

3. Metod, operationalisering och analysverktyg

3.1 Metod

När du arbetar vetenskapligt behöver du alltid använda en eller flera metoder. Vilken metod du väljer beror på vilken slags studie du ska genomföra. Ska du mäta vilka attityder till Europeiska unionen som finns hos en större grupp människor eller vill du undersöka vilken slags argument som används hos en politisk talare eller i ett politiskt valmanifest?

Vi skiljer framförallt mellan *kvalitativ* och *kvantitativ* metod. Kvalitativ metod sysselsätter sig i regel med ord, text eller symboler. Här arbetar man med en mindre mängd data (undersökningsmaterial) som tolkas på djupet av forskaren. Exempel på kvalitativa studier är argumentationsanalys, djupintervjustudier och bildanalys. Den kvantitativa metoden sysselsätter sig i regel med siffror eller enheter. Här handlar det exempelvis om att forskaren vill veta hur utbrett något är i en större population. Exempel på kvantitativa studier är enkätstudier (där en enkät delas ut till exempelvis 300 personer) och statistiska analyser (där forskaren exempelvis undersöker samband mellan olika faktorer i ett befintligt material). Ibland lyfts även en tredje metod in, den *komparativa*. Den komparativa metoden kan vara antingen kvalitativ eller kvantitativ i grunden men fokuserar på att jämföra två eller flera olika fall med varandra. Det skulle exempelvis kunna handla om att jämföra demokratiutvecklingen i två olika länder för att hitta gemensamma mönster.

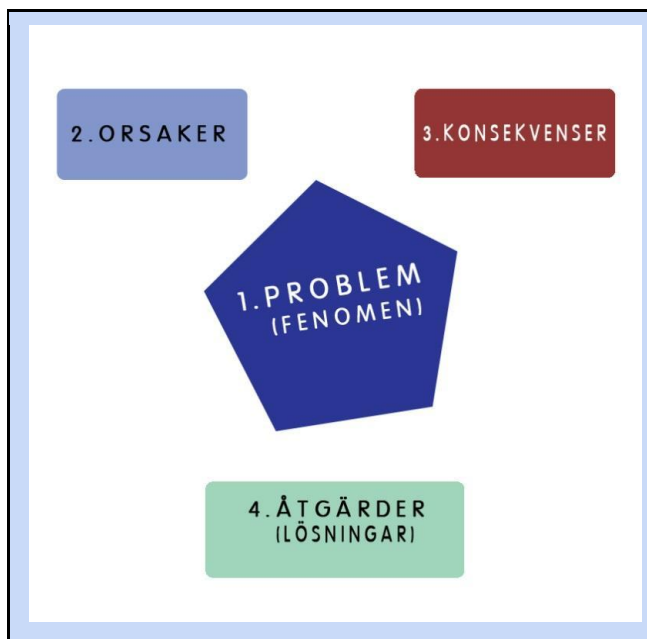
Tabell 1. Metoder.

Kvalitativ metod	Kvantitativ metod	Komparativ metod
Analysen är inriktad mot texter.	Analysen är ofta inriktad mot statistisk och siffror.	Text eller statistik genomgår en jämförelse.
Mindre kvantitet av data – färre respondenter och mer djupgående analyser.	Storskaliga projekt – många enheter analyseras eller undersöks.	Kan vara antingen eller – jämförelsen står i centrum.
Forskaren betraktas som en del av forskningen och har tydligt ”tolkande roll” (neutralitetsproblem?).	Förknippas med en ”neutral” forskare som tittar på resultaten ”utifrån”.	Kan vara antingen eller – jämförelsen står i centrum.
Öppen forskningsdesign – den kan förändras på vägen mot resultatet.	Stängd och förutbestämd forskningsdesign – exempelvis ofta stängda svarsalternativ i en enkät som går ut till många.	Kan vara antingen eller – jämförelsen står i centrum.

Tabell 2. Metoder.⁷

Metod:	Kvantitativ	Kvalitativ
Huvudsaklig inriktning gällande teorins roll i relation till forskning	Deduktiv, prövning av teorier	Induktiv, teorigenerering
Kunskapsteoretisk inriktning	Naturvetenskaplig modell, framför allt positivism	Ett tolkande synsätt
Ontologisk inriktning (läran om verkligheten)	Objektivism	Konstruktionism

En viktig sak att tänka på när du arbetar metodiskt är att skapa så mycket *transparens* eller *genomskinlighet* (intersubjektivitet) som möjligt i din studie. Det innebär att du hela tiden ska vara tydlig i förhållande till läsaren genom att beskriva hur du gått tillväga i din undersökning. Ett viktigt led i detta är att skapa ett analysverktyg som du synliggör för läsaren. En enkel typ av analysverktyg kan vara den så kallade *kausalanalysen*.

Figur 3. Kausalanalys.

Ett annat analysverktyg skulle kunna röra politikernas argumentation i olika frågor. Låt säga att du vill undersöka vilken slags argument som förs fram i en debatt mellan två olika partiledare när det kommer till migrationsfrågan.

⁷ Bryman, Alan (2011). *Sambällsvetenskapliga Metoder*. 2 uppl. Stockholm: Liber, s. 40.

Figur 4. Argumentationsanalys.

	<i>Ekonomiska argument</i>	<i>Kulturella argument</i>
<i>Stefan Löfvén (S)</i>		
<i>Ulf Kristersson (M)</i>		

När du beskriver ditt analysverktyg för läsaren är det viktigt att du definierar de olika kategorier eller kriterier som du använder. I ovanstående exempel behöver du alltså förklara vad du menar med ekonomiska respektive kulturella argument.

*Kvalitativ forskning som tolkar ett visst material, liksom dess kvantitativa kusin, vinner legitimitet och trovärdighet med tydliga kriterier för slutsatsdragning, dvs. forskaren redovisar argument om hur materialet skall se ut för att man ska kunna dra en viss slutsats. I annat fall skulle tolkningarna bli slumpartade. **Ingen tolkning är självklar utan kriterier.**⁸*

Ulf Bjereld, Maria Demker & Jonas Hinnfors

⁸ Bjereld, Demker & Hinnfors, s. 21.

4. Hantering av empirin: hänvisningar och källor

4.1 Hänvisningar

I dina framtida undersökningar kommer du att hänvisa/referera både till teori (teorier/teoretiker) och empiri. Empirin är ditt samlade undersökningsmaterial, exempelvis de intervjuer du spelat in och transkriberat, de politiska tal du valt att analysera, den statistik du hämtat från SCB eller BRÅ eller de enkätundersökningar du själv genomfört. Genom att utveckla en bra referatteknik kommer tydligheten och trovärdigheten i din studie att öka och det kommer råda färre frågetecken kring hur dina slutsatser dragits och på vilka grunder. Kort sagt underlättar en god referatteknik ett större och tydligare självständigt bidrag.

Referat- och sammanhangsmarkörer

Du kommer många gånger att referera till olika rapporter, undersökningar, forskare, teoretiker och intervjupersoner/respondenter i dina undersökningar. För att det inte ska råda någon tvekan om vad som är någon annans idéer/tankar/teorier/slutsatser och vad som är dina egna tolkningar kommer du behöva visa det genom språkbruket. Här kan så kallade referatmarkörer komma till användning.

Första gången en person nämns i en vetenskaplig text ska du uppge **hela namnet** (förnamn + efternamn, ex. ”Erving Goffman framhäver att...”). Därefter använder du fortsättningsvis **endast efternamnet** när du refererar (ex. ”Vidare menar Goffman att...”).

Exempel på referatmarkörer (när du refererar till forskare, teoretiker, politiker osv.):

Anser	Framhäver	Kräver att	Antyder att	Frågar sig om	Misstänker att
Behandlar	Förklarar att	Nämner	Beskriver	Försäkrar att	Poängterar
Betonar att	Granskar	Presenterar	Betvivlar	Skriver	Citerar
Hänvisar till	Understryker att	Definierar	Hävdar	Är av åsikten att	Diskuterar
Insisterar	Framhåller	Konstaterar			

Ex. Goffman **betonar att** vi i den bakre regionen klär av oss våra offentliga roller.

Exempel på sammanhangsmarkörer (när du drar slutsatser, presenterar belägg/tolkningar eller jämför):

Lägga till	Konsekvens	Jämföra
Dessutom	Därmed	Däremot
Förutom	Alltså	I motsats
Vidare	Följaktligen	I kontrast
Ytterligare	Således	Emellertid
Tillika	Till följd av	Trots det
Därtill	och därför	Ändå

Ex. (Goffman **betonar att** vi i den bakre regionen klär av oss våra offentliga roller.) **Därmed** kan anonymiteten på internet tolkas som en slags bakre region. Flera av de personer vi intervjuade menade att de med hjälp av anonymiteten kunde pröva nya roller som avvek från de roller de hade i skolan och hemma.

4.2 Källor och källhänvisningar

När du refererar till en artikel, bok eller hemsida förväntas du också lämna information om var läsaren själv kan hitta informationen. Poängen är naturligtvis att det ska gå att kontrollera de uppgifter du lämnar och genom ett tydligt referenssystem med fotnoter skapar du trovärdighet i din studie. Huvudregeln är att du alltid ska sätta en fotnot efter att du presenterat en mening eller ett stycke som innehåller fakta, uttalanden eller citat från en artikel, en bok, en hemsida osv. Du behöver däremot inte sätta en fotnot efter allmänt vedertagna uppgifter, som exempelvis att Sverige har ett parlament som heter riksdagen eller att Sverige är en monarki. Dessa uppgifter är självklara och det ligger i regel inte i någons intresse att kontrollera så att de verkligen stämmer.

Det finns i huvudsak två olika system för källhänvisning: (1) *Oxfordsystemet* (noter i löptexten som sedan placeras som fotnoter nederst på sidan) och (2) *Harvardssystemet* (källan anges inom parenteser löpande i texten). Det finns många versioner av de båda systemen och det viktigaste är egentligen att du uppger den nödvändiga informationen som läsaren behöver för att kunna spåra dina källor. Det ska vara tydligt och konsekvent (du gör på samma sätt i hela texten). Nedan följer en version av Oxford- och en av Harvardssystemet som bygger på Språkrådets publikation *Svenska skrivregler*.⁹ I avsnittet följer en redogörelse för Oxfordsystemet och därefter Harvardssystemet. Därefter följer ytterligare information om källhantering, exempelvis hantering av olika källtyper, citat och hur du gör med källor utan årtal eller författarnamn.

⁹ Karlsson, Ola (red. 2017). *Svenska skrivregler*. Språkrådet. 4 uppl. Stockholm: Liber

4.2.1 Källhänvisningar enligt Oxfordsystemet

Källan anges med hjälp av en fotnot längst ner på sidan. Dessutom uppges all information om källan i din källförteckning i slutet av din text. Noten placerar du efter punkten i den mening då du använt materialet från källan (i google docs: Infoga-fotnot, kortkommando: Ctrl+Alt+F). Första gången du hänvisar till källan ska all information om den finnas med (samma som i källförteckningen), men om du hänvisar till den igen, räcker det ofta med författarens efternamn och sidnummer. Titel kursiveras.

Första gången: Tallberg, Jonas (2016). *EU's politiska system*. Lund: Studentlitteratur, s. 18.
Därefter: Tallberg s. 45.

Sidnummer förkortas ofta *s.* för *sida*, men det går också bra att använda kolon mellan författarnamn och sidnummer (exempelvis: Tallberg: 45.). Om hänvisningen gäller flera sidor anges det i detalj (ex. Tallberg s. 45-52). Ibland anges förkortningar som *f.* (följande sida) och *ff.* (följande sidor). Språkrådet menar att dessa förkortningar bör undvikas, eftersom de bidrar till ottyligheter. Om du refererar till ett verk i sin helhet uppges inte sida alls (exempelvis: Tallberg). Om du refererar till samma källa igen går det bra att använda förkortningen *ibid.* Om du refererar till samma källa men till en annan sida i samma verk behöver du dessutom ange den nya sidan också (exempelvis: Ibid: 6.).

4.2.2 Källhänvisningar enligt Harvardsystemet

I det så kallade Harvardsystemet ("författare-årtalsystemet") anger du dina källhänvisningar genom författarens efternamn och utgivningsår inom parentes i löptexten. Alla detaljer för källan uppges sedan i en källförteckning i slutet av din text. Din källhänvisning placeras direkt efter det ord eller den mening du hänvisar till.

Europaparlamentets kontrollmedel avseende ministerrådet betraktas som närmast obefintliga (Tallberg 2016 s. 118).

Om du nämner författaren i löptexten räcker det med att uppges år och sidnummer i en parentes direkt efter namnet:

Enligt Tallberg (2016 s. 118) är Europaparlamentets kontrollmedel avseende ministerrådet närmast obefintliga.

Om författare saknas?

Ange i första hand organisationen bakom källan, saknas även det, uppges källans titel. Detta gäller för såväl Oxford- som Harvardsystemet.

Vad gäller vid citat?

I vetenskapliga texter finns det många gånger ett behov av att exakt och ordagrant återge vad någon har sagt eller skrivit. Att återge exakta formuleringar kallas *citat*. Värt att tänka på är att en text som innehåller väldigt många citat kan bli svår att läsa. De ord som citeras ska placeras inom citattecken (shift+2). Om du använder Harvard-systemet sätts sen punkten i regel först efter

hänvisningen. Avslutas citatet med utropstecken eller frågetecken lägger du till en avslutande punkt efter hänvisningen.

Som Tallberg skriver: ”Bristen på öppenhet kan historiskt förklaras av EU:s ursprung som traditionell internationell organisation, med medlemsstaternas diplomater som huvudaktörer” (Tallberg 2016 s. 198).

Om du använder Oxford-systemet sätts avslutande punkt före det sista citattecknet och därefter placerar du noten.

Om du vill uppge ett citat som är längre än tre meningar bör du använda ett så kallat *blockcitat*. Ett blockcitat placeras som ett eget stycke, utan citattecken men med ett tydligt indrag (justeras med linjalen längst ned i menyn i ordbehandlingsprogrammet). Dessutom kan du ge blockcitatet ett annat typsnitt eller annan storlek för att ytterligare förtydliga att det rör sig om citat. Det ska gärna framgå av texten att som föregår blockcitatet att det rör sig om ett citat.

I boken ”EU:s politiska system” (Tallberg 2016) diskuterar Jonas Tallberg bristen på öppenhet inom EU:

Bristen på öppenhet kan historiskt förklaras av EU:s ursprung som traditionell internationell organisation, med medlemsstaternas diplomater som huvudaktörer. Enligt den internationella diplomatiska kulturen mår förhandlingar bäst av att föras utanför det offentliga strålkastarljuset. Allmän insyn i förhandlingsprocessen tvingar regeringarnas företrädare att förhålla sig till opinion och media i hemlandet, vilket kan försvåra eller förhindra kompromisser som annars varit möjliga. (Tallberg 2016 s. 198-199)

Använder du Oxford-systemet placerar du noten direkt efter punkten där blockcitatet avslutas.

4.2.3 Källförteckningen

I slutet av din text ska detaljerade uppgifter om alla dina källor presenteras (i Oxford-systemet uppger du dessutom denna information i fotnoten första gången du källhänvisar). Som huvudregel finns fyra viktiga uppgifter som du alltid måste uppge: (1) författarnamn med efternamn följt av förnamn (redaktör eller organisation om namn saknas), (2) utgivningsår, (3) källans fullständiga titel (kursiverad) och (4) förlagsort (blanda inte ihop med tryckort!) och utgivningsförlag. Utöver detta uppges många gånger också upplaga, serie och volym (om texten är tagen ur en tidskrift).

Tallberg, Jonas (2016). *EU:s politiska system*. Lund: Studentlitteratur.

Dina källor sorteras enligt alfabetisk ordning utifrån författarnas efternamn. Du behöver i regel inte dela upp källorna i olika källtyper, såvida det inte rör sig om en mycket omfattande källförteckning (tryckta källor, elektroniska källor osv). Om samma författare har flera källor med i källförteckningen uppges de i kronologisk ordning med den äldsta först. Skulle ett verk ha två författare sätts *och* eller *&* mellan författarnamnen.

Lalander, Philip & Johansson, Thomas (2012). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Om boken har en redaktör uppges denne som författare i en källförteckning, såvida du inte hänvisar till enskilda avsnitt. Om så är fallet uppger du författaren bakom det specifika avsnittet.

Karlsson, Ola (red. 2017). *Svenska skrivregler*. Språkrådet. 4 uppl. Stockholm: Liber.

När du hänvisar till ett specifikt avsnitt ur en antologi skiljer du avsnittet från huvudkällan med ett *i* och förtydligande kolon. Redaktörernas namn skrivs ut med förnamn följt av efternamn.

Raudvere, Catharina (2015), *Osmanerna (1300-1923)*. I: Susanne Olsson & Simon Sorgenfrei (red.), *Islam – en religionsvetenskaplig introduktion*, s. 210-223. Stockholm: Liber.

Om årtal saknas?

Skulle publiceringsdatum saknas anger du förkortningen *u.å.* (utan årtal) på årtalets plats. Skulle källan vara ännu opublicerad skriver du istället ut *kommande* på årtalets plats.

Elektroniska källor

När du hänvisar till artiklar och andra texter på webben gäller samma principer som för tryckta källor. Det tillkommer dock ytterligare information som är nödvändig för att läsaren ska kunna hitta källan. Utöver författarnamn och titel bör du även uppge titel eller organisation bakom webbsidan, webbadressen, typ av medium inom hakparentes (AltGr+8 och AltGr+9) om annat än hemsida (exempelvis [PDF] eller [e-bok]) och datum för publicering samt hämtning (genom ord som *hämtat* eller *nedladdat* följt av datumet).

Godfrey-Smith, Peter (2020), *Djupsinne: hur bläckfisken började tänka* [e-bok]. Stockholm: Natur och kultur. Format: epub.

Haglund, Fredrik (2018). Rapport: tydligt minskad social rörlighet i Sverige. *Europaportalen*, <https://www.europaportalen.se/2017/04/rapport-tydligt-minskad-social-rorlighet-i-sverige>, publicerad 2018-09-01. Hämtad 2019-01-30.

Macat (2016), *An introduction to Max Weber's the protestant ethic – a macat sociology analysis* [webbvideo]. <https://youtu.be/tbcCIUEFG3c>, publicerad 11-04-2016

Marcal, Katrine (2020). Tog globaliseringen slut våren 2020?, *Dagens Nyheter*, <https://www.dn.se/ekonomi/katrine-marcal-tog-globaliseringen-slut-varen-2020/>, publicerad 2020-05-17. Hämtad 2020-05-19.

Övrig media

Ibland behöver du hänvisa till media som inte består av text, exempelvis tv- och radioprogram. Dessa källor behandlas precis som skriftliga källor. I regel har dessa källor en titel, men ingen författare eller organisation. Titeln blir i så fall huvuduppslag. Uppge källtyp inom hakparenteser (AltGr+8 och AltGr9).

David Attenborough: A life on our planet (2020). Regissör: Fothergrill, Alastair, Huges, Jonathan & Scholey, Keith [film]. Altitude Film Entertainment, Silverback Films & World Wildlife Fund

Hedenkvist, Nils (2020). [Telefonintervju] 2020-10-23.

Ygeman, Anders (2020). [Intervju] SVT Aktuellt 2020-10-21 kl. 21.10

Att kommentera i noterna

Fotnoter används inte endast för källhänvisningar utan kan även användas för ordförklaringar och tilläggscommentarer. Exempelvis kan det vara bra att använda för att förklara ord vars innebörd inte är helt självklar. Centrala begrepp och teorier ska du förstås förklara i löptexten.

5. Källförteckning

Bjereld, Ulf, Demker, Maria, Hinnfors, Jonas (2009). *Varför Vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. 2 uppl. Stockholm: Liber

Gilje, Nils, Grimen, Harald (2004). *Samhällsvetenskapernas Förutsättningar*. Göteborg: Daidalos

Karlsson, Ola (red. 2017). *Svenska skrivregler*. Språkrådet. 4 uppl. Malmö: Liber

Karlsson, Lars-Olof (2011). *Arena 123: Samhällskunskap för gymnasiet*. 2 uppl. Malmö: Gleerups

Lindgren, Simon (2007). *Sociologi 2.0: Samhällsteori och samtidskultur*. Malmö: Gleerups

Olsson, Stefan (2002). Ett PM om ett PM: kort introduktion för nybörjare till hur man författar ett akademiskt PM [pdf]. *Uppsala Universitet, studentportalen*. <https://studentportalen.uu.se/uusp-filearea-tool/download.action?nodeId=75229&toolAttachmentId=35012>. Hämtad 2017-06-16.

Prawitz, Dag (u.å.), Teori. *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/teori>. Hämtad 2017-06-16.